

Høringsinnspill til fylkeskommunal skolestruktur

Lokallagsstyret i Utdanningsforbundet Østre Toten vil med dette svare på høringen vedrørende fremtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller. Vi vil konsentrere oss om Gjøvikregionen da det er denne vi tilhører og har best kunnskap om. For mer inngående kjennskap til hva de foreslåtte endringene vil si for Lena-Valle videregående skole, viser vi til høringssvaret fra fagforeningsklubbene der.

1. Utviklingen i demografien i Innlandet gjør at fylkeskommunen som skoleeier ønsker å se på skole- og tilbudsstrukturen i videregående opplæring. Synkende elevtall utfordrer kvaliteten og forutsigbarheten for flere av opplæringstilbudene i fylket, og de økonomiske rammene gjør det krevende for skolene å utvikle robuste fagmiljøer med stabilitet for elever, lokalsamfunn og ansatte over tid.

Prognosene tilsier synkende elevtall, men det er mange variabler til disse tallene som ikke kommer frem. Eksempelvis er innvandring ikke en variabel, og noe som har endret de reelle tallene i Østre Toten markant. Hvordan dette vil bli fremover med usikkerhetene rundt om i verden er det vanskelig å si noe om, men absolutt en reell variabel det bør tas hensyn til. I tillegg er behovet for arbeidsplasser i Nammo nevnt, men konsekvensene dette har for elevtallsutviklingen nevnes ikke.

En annen endring som vil kunne ha påvirkning på elevtallet, er ny opplæringslov med en utvidet rett videregående opplæring mot for hva det har vært tidligere. Det er her også en forsterket rett til omvalg, dersom man som elev merker at man har valgt feil studieretning. Dette kan også handle om elevenes modenhet ved at de velger nærskolen når de er ferdige på ungdomsskolen.

2. Framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet skal sikre et bredt, stabilt og likeverdig videregående utdanningstilbud. Fylkeskommunen ønsker derfor en bred høring som gir svar på hvordan fremtidens skole- og tilbudsstruktur skal utformes. Fylkeskommunen ønsker særlig svar på følgende spørsmål:

- *Oppeles fordelingen mellom studieforbereende og yrkesfag hensiktsmessig for å tilfredsstillere fremtidige behov i arbeidslivet?*

Utdanningsforbundet Østre Toten ser fordelingen mellom studieforbereende og yrkesfag hensiktsmessig slik den er i regionen per nå. Med tanke på demografiendringene, ser vi helse og oppvekstfag som ett av de viktigste yrkesfagsretningene og behov for at dette tilbys bredt på VG1. Vi ser det også som positivt at de ulike skolene i regionen har ulike spesialiseringer innen yrkesfagene på VG2. Ser vi på behovet for økt selvforsyningskraft er det viktig at landbrukslinjene på Lena-Valle opprettholdes, da dette er den eneste skolen i distriktet og gamle Oppland som tilbyr disse studieretningene. Med tanke på studieforbereende fag ser vi det som mest hensiktsmessig slik det er i dag, hvor de mer sentrale skolene tilbyr studieforbereende fag som er attraktivt for mange.

- *Hvordan sikre bredden innen studieforbereende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram?*

For å ivareta de kreative utdanningsprogrammene som gir studiekompetanse er det viktig at disse er representert i hver region. Slik vi ser Gjøvikregionen nå, er disse ivaretatt på en god og ressursriktig måte.

- *Hvordan kan vi tilrettelegge for borteboere bedre enn i dag? Spesifiser gjerne samarbeidstiltak i og med den enkelte vertskommune, hjemkommune, fylkeskommunen og eventuelt andre aktører.*

For borteboere anser vi tett oppfølging fra skolen som viktig. Eksempelvis er internat og egen miljøarbeider med ansvar for de som er borteboere en positiv erfaring som Lena-Valle er godt kjent med. Det er også behov for at de som bor på hybel blir fulgt opp på tilsvarende måte. Ser man på boligmarkedet i de mer befolkningstette områdene, vil internat etter vår mening være det beste alternativet. Dette siden hybelmarkedet fort tømmes av studenter og fordi internattilværelsen er mer tilpasset aldersgruppen på videregående skole. Ved endringer i videregåendestrukturen i Innlandet vil det mest sannsynlig være behov for å bygge flere elevboliger.

- *Hvordan kan fylkeskommunen best ivareta elevgrupper med særskilte behov i framtidig struktur, herunder elevene som i dag går på Nordstumoen?*

Av det vi er kjent med har de fleste skolene et tilrettelagt tilbud for elever med særskilte behov, deriblant Lena-Valle. Erfaringene fra Nordstumoen og andre skolesteder bør uansett deles og tas inn i de tilrettelagte tilbudene som er på alle de ulike skolene.

- *Fylkeskommunen har allerede før strukturendring flere lokaler med kapasitet for mer/annen aktivitet. Høringsinstansene inviteres til å komme med innspill til alternativ bruk av fylkeskommunal eiendom i egen region.*

Dersom fylkeskommunens lokaler skal brukes til mer eller annen aktivitet, vil det være naturlig at kommunen hvor lokalene er plassert, har rett på å disponere disse dersom de har behov og fylkeskommunen ikke skal bruke lokalene selv. Videre bør lag/foreninger også ha mulighet til å benytte seg av lokalene ved kapasitet.

Ut ifra saksdokumentene leser vi at en nedleggelse av Lena-Valle er svært lite hensiktsmessig og økonomisk uansvarlig av fylkeskommunen, men at det er kapasitet for mer aktivitet, spesielt på ettermiddag/kveldstid er en mulighet. Lena-Valle har også kapasitet til å ta imot flere elever ved å legge til rette for flere paralleller.

- *Ungt utenforskap er en økende utfordring. Det å ha fullført videregående opplæring har stor betydning for å sikre varig fotfeste i arbeidslivet. Hvordan bør den videregående skole- og tilbudsstrukturen utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring?*

Det viktigste for å motvirke ungt utenforskap er å sikre at elevene har den kunnskapen og de forutsetningene som trengs for å fullføre videregående opplæring. Eventuelle mangler på dette har både individuelle og samfunnsstrukturelle grunner. For de faglig sterke/motiverte elevene har skolestrukturen til dels liten betydning. For de andre elevene kan nærhet til skolen, praksisnært utdanningsløp eller sikring av grunnleggende ferdigheter være av stor betydning, og slik sett bør strukturen være som den er, med alle de alternative forslagene inkludert. Dessverre støtter ikke økonomien det resultatet som gagnar samfunnet mest.

3. Alternativene og modellene som er beskrevet i saken følger nedenfor. Disse er ikke absolutte, men beskriver ulike grader av endring i struktur.

Alternativ 1 En skole og fire skolesteder avvikles: Skarnes vgs. Skolested Nordstumoen (Storsteigen vgs.) Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Flisa (Solør vgs.)

Alternativ 2 To skoler og fem skolesteder avvikles: Skarnes vgs. Dokka vgs. Skolested Nordstumoen (Storsteigen vgs.) Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Flisa (Solør vgs.) Skolested Sønsterud (Solør vgs.)

Alternativ 3 Fire skoler og fem skolesteder avvikles: Skarnes vgs. Dokka vgs. Trysil vgs. Gausdal vgs. Skolested Nordstumoen (Storsteigen vgs.) Skolested Dombås (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs.) Skolested Flisa (Solør vgs.) Skolested Sønsterud (Solør vgs.)

4. Høringsinstansene inviteres til å beskrive eventuelle andre modeller for å håndtere den kommende elevtallsnedgangen i fylket som helhet og egen region spesielt, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene som ligger utenfor fylkeskommunens kontroll. Noen alternativer høringsinstansene kan vurdere dersom tilbud eller skoler/skolesteder fra punkt 3 foreslås opprettholdt:

- **Skarnes vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Øverbyen eller Sentrum vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.**
- **Dokka vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Lena (Lena-Valle vgs), Raufoss vgs eller Gjøvik vgs flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.**
- **Skolested Lom (Nord-Gudbrandsdal vgs) opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på studiested Otta flyttes, eller skolestedet avvikles.**
- **Gausdal vgs opprettholdes ved at ett eller flere tilbud på Lillehammer vgs avd. Nord eller av. Sør flyttes, eller ett av skolestedene avvikles.**
- **Naturbruk ved Solør vgs opprettholdes ved at Jønsberg vgs avvikles. Øvrig tilbud på Jønsberg vgs flyttes til andre skoler i Hamarregionen, eller avvikles. Alternativet forutsetter at Solør vgs samles på skolested Våler. Alternativet innebærer også at det kan bli nødvendig å se på fordeling av fag på de tre gjenværende naturbruksskolene (Storsteigen, Solør og Lena-Valle).**

Kulepunkt 2 ser Utdanningsforbundet Østre Toten på med sterk skepsis. Vi viser til notatet fra fylkeskommunedirektøren til utvalget for utdanning og fylkesutvalget hvor de utreder konsekvensene av forslaget, og at det er sterkt frarådet. Dette vil i så fall få uheldige konsekvenser, både for fagmiljøet innenfor idrettsfag dersom en parallell flyttes fra Lena til Dokka og for tilbudet til de resterende elevene på Lena-Valle, da det vil føre til mindre fleksibilitet og bredde i programfag. Å flytte hele studietilbudet vil få økonomiske konsekvenser da det ikke er kapasitet på Dokka til å ta imot alle uten at det bygges nytt. I tillegg vil det bli en sterk økning i antall elever som trenger skoleskyss siden dette er det studieforberedende tilbudet i regionen med flest søkere.

Alternativene i punkt 3 er utarbeidet med grunnlag i de objektive kriteriene hovedutvalget for utdanning vedtok i februar 2024 og godt dokumentert og redegjort for i både det opprinnelige saksdokumentet og notatet om tilleggsalternativene.

5. Høringsinstansene utfordres til å komme med forslag om hvordan man ved opprettholdelse av skolesteder, skal håndtere en kommende elevtallsnedgang i egen region og fylket som helhet, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene. Høringsinstansene utfordres også på hvordan fylkeskommunen kan samskape og samarbeide med andre aktører om opplæring.

Her vil det være naturlig at “markedet” bestemmer, med en minstenorm på oppfyllingsgrad man kan ha for å starte opp en linje. Dermed tilbys studiet ved andre skole i regionen, dersom det er for få søkere til å starte opp. Da vil reduksjonen i tilbudene reduseres i takt med elevnedgangen, og man vil kunne møte behovene til elevene som kommer. Ulempen med dette forslaget er at det kan skape usikkerhet rundt hvor lenge en studieretning kan opprettholdes, og om den vil være

der neste år. For å muligens kunne se litt lengre frem kan det være mulig å gjøre undersøkelser på 9. trinn hvilke linjer de ser for seg å søke på videregående. Selve søknaden til videregående opplæring må gjøres på 10. trinn. Når det kommer til samskaping og samarbeid med andre aktører er alternative opplæringsmodeller en god start, og samarbeid med næringslivet blir en viktig arena.

6. Alternative opplæringsmodeller kan bidra til å ivareta arbeidskraft- og kompetansebehov i en situasjon med elevtallsnedgang. Modellene skal ivareta ønsket kvalitet i opplæringen og elevenes læringsmiljø. Innlandet fylkeskommune legger alle de fire alternative opplæringsmodellene som beskrives i saken og separat notat om modell 1 og 3 ut på høring. Alle delene av Innlandet har ett stort kompetansebehov. Alternative modeller kan bidra til å løse deler av dette i enkelte sektorer og regioner.

Utdanningsforbundet Østre Toten ser på de alternative opplæringsmetodene som spennende, men også noe utfordrende. Det viktigste blir uansett premisene rundt, spesielt med tanke på elevenes tilhørighet og samspill med medelever. Alternativ 1 og 2 er mest positive for de elevene som sliter med motivasjon for skolen etter videregående og som vet hva de vil, mens alternativ 3 og 4 vil gi elevene mest valgfrihet dersom de ikke er sikre i yrkesvalget som 15/16-åring. Majoriteten av elevmassen vil etter all sannsynlighet dermed ha best utbytte av alternativ 3 eller 4.

7. Uavhengig av skolestruktur er fylkeskommunen opptatt av å styrke laget rundt eleven. Målet er et skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet. Hvilke partnerskapsmodeller for de kommunale ansvarsområdene i elevtjenesten med vertskommuner og hjemkommuner kan best ivareta elevenes behov?

Å styrke laget rundt eleven er viktig og at elever har tilgang på fagkompetanse som strekker seg ut over hva lærere innehar er viktig. Dette for å sikre elevene en god oppfølging både faglig og sosial. I tillegg er trivsel og sosial tilhørighet en viktig faktor for å hindre frafall. Når det kommer til hvilke partnerskapsmodeller som best kan ivareta elevenes behov, er ikke dette noe vi er godt kjent med og har mulighet til å uttale oss om, men vi ser det som viktig at overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole er god og sikres for alle elever. Et viktig punkt for å få til dette er at kommunen og ungdomsskolene er kjent med de videregående skolene som elevene skal over i.

Videre kan en overgang ut av videregående være verdt å merke seg med tanke på utenforskap og overgangen til arbeidslivet. Her kan et partnerskap med de lokale Nav-kontorene være aktuelt for at det skal lette kunne gjøres å følge opp de som ikke kommer direkte over i arbeidslivet eller videre studier. Å jobbe forebyggende er også et mål for NAV.

Helhetlig vurdering

Utdanningsforbundet Østre Toten stiller seg bak fylkeskommunedirektørens forslag og vurderinger fremkommet i saksdokumentet. I likhet med mange andre som har uttalt seg om saken stiller vi oss også kritiske til noe manglende konsekvensutredninger og utelatte variabler i tallgrunnlag. Dersom man skal ta stilling til et av alternativene som fremkommer i saken, støtter vi alternativ 1.

Videre i prosessen er det fra Utdanningsforbundet Østre Toten en forventning om at alle ansatte ivaretas på best mulig måte ut ifra lov og avtaleverk, slik saksdokumentene tilsier. Dette krever også at når vedtak er gjort, skal det ikke åpnes for omkamper uten særskilt grunnlag.

Lokallagsstyret i Utdanningsforbundet Østre Toten